

СЕРДЮК Ігор Анатолійович

доцент кафедри теорії

та історії держави і права

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

СУПРОНЮК Віктор

здобувач вищої освіти

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

ВИДОВА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ФОРМИ ПРАВЛІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ЗА КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ

При підготовці тез цієї доповіді автори обрали за мету визначити видову приналежність форми правління нашої держави за Конституцією України.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність використання таких методів пізнання:

1) філософського діалектичного методу, що ґрунтується на принципах взаємозв'язку і розвитку державно-правових явищ; у межах цього дослідження вказані принципи інтерпретувались в аспекті взаємозв'язку та розвитку форми Української держави, складовими елементами якої є форма правління, форма державного устрою та державно-правовий режим;

2) формально-логічного методу, за допомогою якого було з'ясовано ознаки категорії «форма правління», виокремлено її різновиди, а також сформульовано висновки по темі;

3) спеціально-юридичного методу пізнання, що дозволив розкрити зміст конституційно-правових приписів, які відображають форму правління Української держави.

У сучасній правничій науці під формою правління розуміють спосіб формування вищих органів державної влади, що передбачає порядок їх утворення і компетенцію, а також взаємовідносини між собою та населенням [2, с. 82].

Загальновизнаною є видова диференціація держав за формою правління на монархії та республіки. Зважаючи на предмет нашого дослідження, а також припис ч. 1 ст. 5 Основного Закону нашої держави, згідно з яким Україна де-юре визнана республікою [1], розкриємо зміст поняття «республіка». Під однойменною загальнотеоретичною категорією розуміють форму правління, за якої верховна державна влада належить представницькому одноосібному (президенту) та/або колегіальному (парламенту) органу, який обирається

народом на визначений законом строк [2, с. 83].

У навчальній і науковій літературі обґрунтовано наголошується на тому, що сучасні республіки існують у таких формах: парламентська, президентська та змішана (президентсько-парламентська (напівпрезидентська) та парламентсько-президентська) [2, с. 84].

Принагідно відзначити, що за часів незалежності конституційна форма державного правління неодноразово змінювалася під впливом значних суспільно-політичних процесів, які увійшли в історію під назвами «Помаранчева Революція» та «Революція Гідності».

Відповідаючи на питання про різновид форми правління Української держави, автори виходять із таких міркувань, що ґрунтуються на конкретних положеннях Конституції України:

1. Україна визнана республікою, в якій носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами (ч. 1-3 ст. 5) [1]. Ці приписи Конституції закріплюють дві винятково важливі засади конституційного ладу України в їх діалектичному, логічному та системному зв'язку: республіканської форми правління та демократизму (народовладдя).

2. Визначальна роль у здійсненні установчої функції щодо Кабінету Міністрів України відповідно до ч.ч. 2-4 ст. 114 Основного Закону нашої держави належить двом загальнодержавним, виборним, представницьким органам державної влади: Верховній Раді України та Президентові України, що є свідченням закріплення на конституційному рівні моделі змішаної форми правління. Зокрема, Прем'єр-міністр України призначається Верховною Радою України за поданням Президента України. Кандидатуру для призначення на посаду Прем'єр-міністра України вносить Президент України за пропозицією коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, сформованої відповідно до статті 83 Конституції України, або депутатської фракції, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України. Міністр оборони України, Міністр закордонних справ України призначаються Верховною Радою України за поданням Президента України, інші члени Кабінету Міністрів України призначаються Верховною Радою України за поданням Прем'єр-міністра України [1].

3. Кабінет Міністрів України, як вищий орган у системі органів виконавчої влади (Уряд України), визнаний відповідальним перед Президентом України і Верховною Радою України, а також є підконтрольним і підзвітним Верховній Раді України у межах, передбачених Основним Законом нашої держави (ч.ч. 1-2 ст. 113) [1].

Аналіз усього вищевикладеного дає підстави для висновку про де-юре та де-факто змішану парламентсько-президентську форму правління

Української держави на сучасному етапі її розвитку, що підтверджується такими аргументами: 1) функціонування двох загальнодержавних представницьких органів публічної влади (Верховної Ради України і Президента України), обраних безпосередньо Українським народом як носієм суверенітету і єдиним джерелом влади; 2) установчими повноваженнями цих органів із формування Уряду (Кабінету Міністрів України), а також 3) характером владних взаємовідносин цих державних інституцій, зокрема, відповідальністю Кабінету Міністрів України перед Президентом України і Верховною Радою України, а також його (Уряду) підконтрольністю і підзвітністю парламенту у межах, передбачених Основним Законом нашої держави.

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Талдикін О. В. Форма державного правління: поняття та її різновиди. Теорія держави та права : підручник / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю. А. Ведерніков. – 3-є вид. перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017; Ліра ЛТД. С. 82-84.

***СЕРДЮК Ігор Анатолійович**
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

***ХАДЖИЙСЬКИЙ Максим**
здобувач вищої освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ*

ВИДОВА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ УКРАЇНИ ЗА ОСНОВНИМ ЗАКОНОМ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА

При підготовці тез цієї доповіді автори окреслили за мету визначити видову приналежність державно-правового режиму України за Основним Законом держави і суспільства.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність використання таких методів пізнання:

1) філософського діалектичного методу, що ґрунтується на принципах взаємозв'язку і розвитку державно-правових явищ; у межах цього дослідження вказані принципи інтерпретувались в аспекті взаємозв'язку та